Werkgroepen

Monumenten	L. Lankreijer, Aartseveen	94-89198
Biblio-/topografie	M. Achthoven, Fazantenhof	12-89856
Genealogie	H. van Hees, Geutoomserf	23-89849
Recent verleden	idem	
2e Wereldoorlog	J.V.M. Out, Raadhuislaan	87-87153

Met droefheid geven wij kennis dat van ons is heengegaan, mijn lieve man en onze zorgzame vader, opa, zwager en oom

ANTOON VAN WIEFFEREN

echtgenoot van
Rimada Teensma

op de leeftijd van 76 jaar.

Huizen: R. van Wiefferen-Teensma
Kamerik: Ton en Nel
Delfzijl: Henk en Dicky
Huizen: Teen en Bea
kleinkinderen en
verdere familie

10 augustus 1984.
Bejaardencentrum „De Bolder",
Akkerweg 49 (K210)
1276 BB Huizen.

Geen bezoek aan huis.
Geen bloemen.

Onze man en vader is opgebaard in rouwkamer „De Groot", Havenstraat 25 te Huizen, alwaar geen bezoek.

De begrafenis zal plaatshebben woensdag 15 augustus a.s. te 11.30 uur op de Algemene Begraafplaats aan de Naarderstraat te Huizen. Aanvang van de rouwsamenkomst in de aula te 11.00 uur.

Na de begrafenis is er gelegenheid om te condoleren in de aula van de begraafplaats.

Een overlijdensadvertentie. Meestal lezen we er vluchtig overheen. Alleen als de naam ons bekend voorkomt blijven onze ogen er even op gericht. Onze gedachten gaan uit naar de man of vrouw, die we gekend, of menen gekend te hebben.

Bovenstaande advertentie schudde ons weer wakker!

Nog kort geleden, in april van dit jaar, hadden we een gesprek met deze man over de illegale zender in Eemnes tijdens de Tweede Wereldoorlog.
Mede dankzij zijn bereidwilligheid om daarover gegevens te verstrekken, weten we nu al veel meer over de illegale zendpraktijken in onze omgeving.

Hij werd geboren in Bussum, maar woonde sinds 1929 te Huizen. Hij werkte daar bij de N.S.F. (Nederlandse seintoestellen Fabriek).
Tijdens de mobilisatie werd hij ingedeeld bij de genie. Onder leiding van luitenant ir. Keeman, was hij belast met het opblazen van het verbindingsmaterieel te Huizen. Kort na het uitbreken van de oorlog, noodzaakte de snelle opmars van de duitsers, dat deze vernietiginswerkzaamheden ook daadwerkelijk uitgevoerd moesten worden.
De phohi (philips' Omroep Holland Indië) kortegolf-zendinstallatie, evenals de houten vakwerkmasten waartussen de antenne was opgehangen, werd volledig vernield. De pcjj kortegolf-zendinstallatie viel onbeschadigd in duitse handen. De antenne werd slechts gedeeltelijk vernield. Kort na de Nederlandse capitulatie was deze zender weer in de lucht. De, op een stalen draaibaar onderstel geplaatste, antenne die in een experimenteel stadium verkeerde, bleef eveneens bestaan. Deze antenne werd ook wel 'draai-beam' genoemd.
Na het uitvoeren van hun taak, trok van Wiefferen met de terugtrekkende troepen mee naar het westen van Nederland en belandde tenslotte in Rotterdam. Daar maakte hij het bombardement mee en werd als krijgsgevangene door de duitsers aldaar geïnterneerd bij het Noorse zeemanskerkje.
Intussen had de bezetter besloten de faciliteiten van de N.S.F. te Huizen voor propaganda-uitzendingen te benutten. Daar waren technici voor nodig, die de installaties konden herstellen en bedienen. Ook van Wiefferen kreeg opdracht zich te melden in Huizen. Vanwege zijn werkzaamheden aan de zenders, vaak bij nacht en ontij, kreeg hij een, door Rauter persoonlijk ondertekende, 'Nachtausweis'. Dit offciële document kwam hem uitstekend van pas bij zijn werkzaamheden voor het verzet, waar men hem kende onder de schuilnaam 'Janssen'.
De Nederlandse technici stonden tijdens het werk aan de zender, onder toezicht van de Rundfunkbeobachtungstelle. Evenals de pcjj-zender werd ook de zender, aangesloten

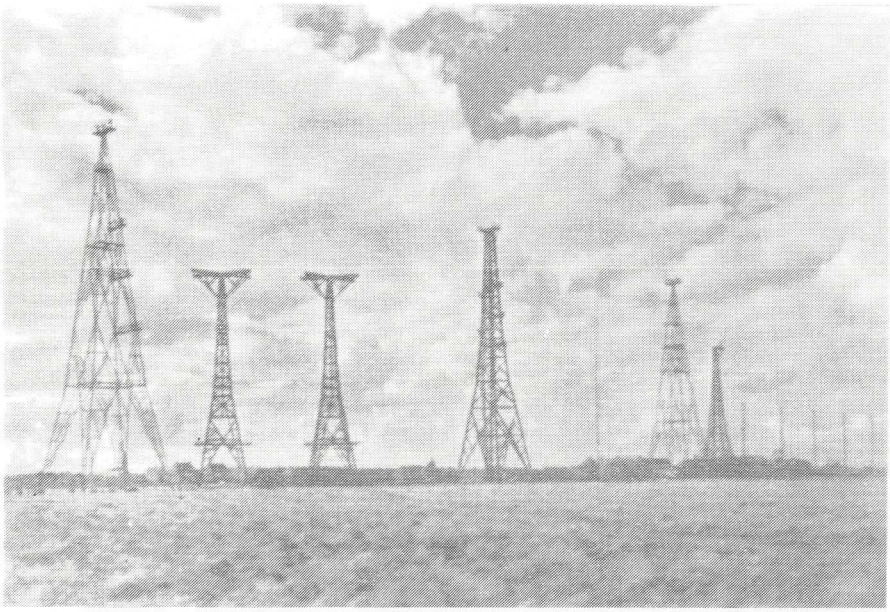

De antenne op 't Harde te Huizen. Door inwoners van Huizen steevast 'de zenders' genoemd (uit: 'Spanne en Spanningen' blz. 301).

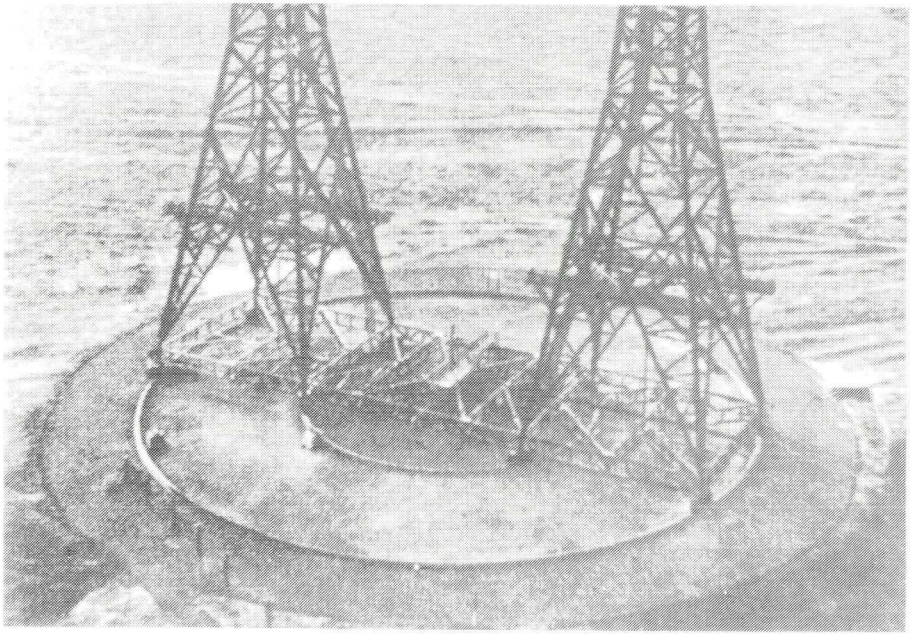

De twee antenne-masten op het draaibare onderstel. (Uit herinneringsalbum 'NSF')

op de draaibeam-antenne gebruikt voor propagandadoeleinden. Echter, door sabotage van de nederlandse technici, werd het door de duitsers beoogde doel vaak niet bereikt. Met de draaibeam-antenne kon men de uitgestraalde energie in een vooraf bepaalde richting de ether insturen. Als nu de daarvoor benodigde verbindingen verkeerd doorgeschakeld werden, dan werd het signaal precies in tegenovergestelde richting uitgezonden.
Om op tijd onderhoud aan de zender te kunnen geven hadden de nederlanders inzage in de zendschema's en frekwentie-lijsten. De tijdstippen dat de zenders in de lucht waren, werden doorgespeeld naar de ondergrondse. Deze tijdstippen en frekwenties waren van groot belang omdat de illegale zenders gelijktijdig op een nabij gelegen frekwentie uitzonden. Hierdoor was het signaal van de illegale zender op korte afstand niet waarneembaar voor de peildiensten van de bezetter. Binnen een straal van circa 20 kilometer werd het signaal namelijk overstemd (weggedrukt) door het krachtige signaal van de pcjj-zender. Op grotere afstanden was het signaal wel goed waarneembaar.
De illegale zenders waren gebouwd en werden onderhouden door technici van de N.S.F. Toch bleven zijn aktiviteiten niet onopgemertk door de bezetter. want in augustus 1944 moest hij onderduiken. Eerst in Huizen, maar kort daarna ging hij naar Lochem in Gelderland. Vlak voor de spoorwegstaking keerde hij terug naar het Gooi en vond onderdak bij de familie Hoekstra te Blaricum. Vanuit dat huis werd een illegale zender bediend, die aan de andere kant van de weg in het struikgewas stond opgesteld. Maar ook daar bleef hij niet lang. Op het R.K. kerkhof te Blaricum stond ook een illegale zender. Na korte tijd werd de hele installatie overgebracht naar het gemaal in de Eemnesser polder. Samen met voormalige technici van de N.S.F., waaronder de heer J. Kraay, installeerde hij de zender.
Dat gemaal was een prima schuilplaats. Rondom kon over een grote afstand de omgeving in de gaten worden gehouden en de elektriciteitsvoorziening bleef in stand, ook na de afsluiting van het openbare net in oktober 1944.
Bij het gemaal lagen een aantal schepen die, op last van de bezetter, tot zinken waren gebracht. Ook het schip van schipper Taken lag daar. Alleen de kajuit stak nog boven het water uit.

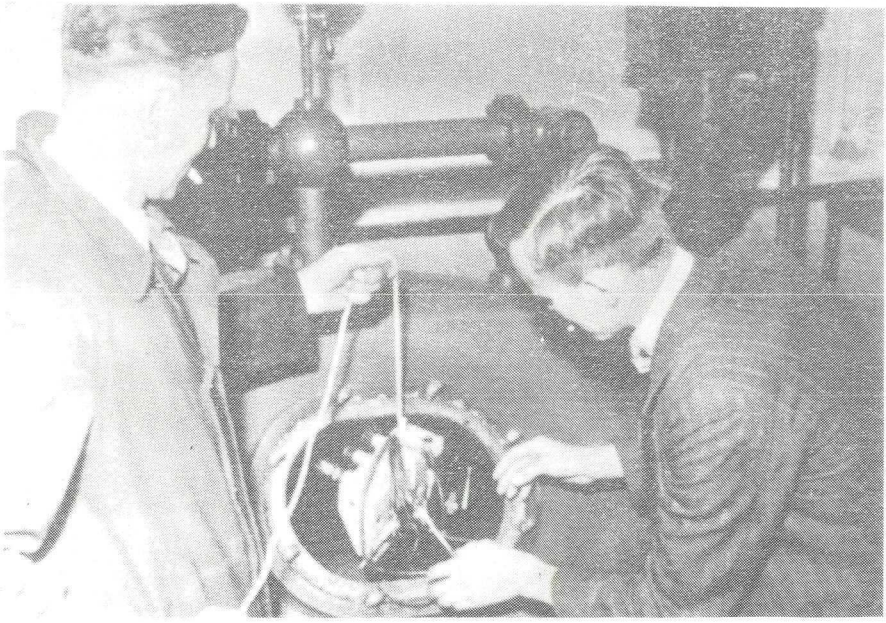

Als er gevaar dreigde werd de zender verstopt in de zuiger van het gemaal
(foto afgestaan door Mevrouw A. Prinsen).

Die kajuit deed dienst als werk-en slaapplaats voor enkele onderduiker, waartoe ook van Wiefferen behoorde. De maaltijden gebruikten ze of bij de familie Bruinekool, of bij de familie Prinsen.
De heer Prinsen was sluiswachter en watermolenaar. Met zijn gezin woonde hij in het huisje naast het gemaal. Alleen de ouders waren op de hoogte van de illegale zendaktiviteiten. De kinderen hoorden het pas na de oorlog.
Als er gevaar dreigde werd de zender verstopt in de zuiger van het gemaal. Deze zuiger was niet in gebruik omdat de bezetter de koolborstels had verwijderd.
Het kontakt met de geallieerden in Eindhoven resulteerde o.a. in het bombardement op de kolonel Palmkazerne te Bussum. Van Wiefferen hielp ook mee de 'Ebenhaëzer' van schipper Terstege te lossen. Dit schip had vanuit West-Friesland (Noord-Holland) een grote hoeveelheid wapens onder een lading aardappels naar Eemnes vervoerd. Deze wapens waren bestemd voor het verzet in deze omgeving.
Begin april 1945 verlieten de verzetsmensen de sluis en lieten de zender achter. Het verzet had toen al, via il-

legale lijnen, een telefoonverbinding met de gealliëerden.
Dat achterlaten van de zenders liep nog maar net goed af voor de families die bij het gemaal woonden. Vlak voor een, door de bezetter uitgevoerde nachtelijke huiszoeking, hadden Prinsen en Bruinekool het belastende materiaal begraven.
Half april volgde de inkwartiering van circa 30 duitse soldaten.

Zowel de zender in Eemnes, als die in Blaricum, Huizen en Hilversum, werd tijdens de oorlogsjaren nooit uitgepeild door de bezetter. Dat deze van het bestaan van illegale zenders in de regio op de hoogte was, staat vast. Vele malen hield men de adem in als een peilwagen gesignaleerd werd. Doch de gebruikte zendmethode funktioneerde uitstekend.
De peilapparatuur kon de juiste plaats niet aanwijzen.
Helaas werd de heer H.A. Hoekstra op 10 februari 1945 lafhartig door de bezetter vermoord. De duitsers kwamen met de trein uit Amsterdam op station Bussum aan en gingen rechtstreeks naar zijn huis. Hoekstra vluchtte en werd doodgeschoten. Zijn vrouw werd gearresteerd en gevangen gezet.
Dr. L. de Jong schrijft in 'Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog' deel 10B1 op blz. 581:

- De zender werd door de Funkahndung opgespoord. De zender zou voor de OD (Orde Dienst) hebben gewerkt. Dit gebeurde begin 1945 -

Met inachtneming van de nodige voorzichtigheid kan gesteld worden dat deze duitsers niet op de hoogte waren van de zender, want ze lieten de zendinstallatie, codeboeken en ander belastend materiaal, ongemoied.
Direkt na de moord en de arrestatie lieten ze het huis onbewaakt achter. Nog diezelfde dag werd dit materiaal door het plaatselijk verzet uit het huis gehaald en werden de twee telegrafisten, die in de schuilplaats zaten, bevrijd.
Van het uitpeilen van de zender kan nauwelijks sprake geweest zijn.
Was het verraad?

Na de bevrijding werkte van Wiefferen tot aan zijn pensionering bij zijn oude werkgever. De laatste jaren woonde hij met zijn vrouw in het bejaardencentrum 'De Bol-

der' te Huizen.

Dankbaar hebben we gebruik gemaakt van de kennis van zaken van de heer A. van Wiefferen. We willen hiermee een eerbetoon brengen aan hem en aan al die anderen die erbij betrokken waren. Opdat wij niet vergeten.

Wij hebben dit verhaal geschreven in het besef dat het niet volledig kan zijn. Onder de lezers zullen ongetwijfeld mensen zijn die ons over de illegale zenders of over andere gebeurtenissen nog veel meer kunnen vertellen. Wij zien Uw reakties met spanning tegemoet.

Met dank aan de velen die ons al geholpen hebben en nog steeds helpen.

Jaap van der Woude, lid van
de werkgroep Tweede Wereloorlog.

Vanwege het vertrouwelijke karakter waaronder schrijver dezes inlichtingen van diverse personen heeft gekregen, is het niet toegestaan geheel of gedeeltelijke stukken over te nemen dan na schriftelijke toestemming van de schrijver.

Het geslacht Van Eijden in Eemnes.
ofwel
de historie van een erfgooiersfamilie in Eemnes.

De familienaam Van Eijden komt op dit moment in Eemnes nog maar weinig voor. Toch is dat in de 18e en 19e eeuw wel anders geweest. Toen trof men in Eemnes diverse Van Eijdens aan.

Omdat één van mijn grootmoeders ook tot deze familie behoorde, werd ik al vroeg ingewijd in de familieverhalen. Later ging ik de zaken zelf uitzoeken en kwam ik te staan tegenover verschillende raadselen rond deze van oorsprong Rooms-Katholieke Erfgooiersfamilie. Hoe kon een geslacht dat al zo lang in Eemnes woonde toch Erfgooier zijn? Had de trek van verschillende Van Eijdens in de 19e eeuw naar het Gooi misschien iets te maken met hun Erfgooiersschap?